

Valahii din Balcani în cronica francezului Robert de Clari de la începutul secolului XIII

Cruciada a IV – a (1202–1204), convocată inițial pentru recucerirea Ierusalimului printr-o invazie a Egiptului, s-a deturnat în 1204 prin invadarea, cucerirea și jefuirea capitalei ortodoxiei Constantinopol și desființarea temporară a Imperiului Bizantin. În acest creuzet de state latine noi înființate în Balcani au apărut și formațiuni statale valahe, dar și însemnări clare în cronicile bizantine sau latine despre valahii păstori și crescători de cai de la sudul Dunării. Valahii din Balcani intră în circuitul diplomatic occidental cu această cruciadă. Această campanie militară cu

conotații religioase a început cu ideea de a elibera Țara Sfântă de musulmani, dar s-a împotmolit militar și politic în Balcani și, mai ales, în Constantinopol. Ca orice campanie chiar dacă se cheamă cruciadă se începe cu o afacere. Geoffroy de Villehardouin, mareșal de Champagne, încheie la Veneția un acord cu dogele Enrico Dandolo. Acordul prevedea ca în schimbul a 85.000 de mărci de argint, Comuna Sfântului Marcu trebuia să transporte în Egipt 4.500 cavaleri, 9.000 scutieri, 20.000 pedestrași cu toate proviziile necesare. Acordul este acceptat de cruciați. Cruciada era o afacere profitabilă pentru venețieni. Însă moartea subită a contelui de Champagne, îl plasează pe marchizul Bonifaciu de Montferrat în rolul de conducător al expediției. O dată ajunși la Veneția, cruciații întâmpină probleme financiare acute. Banii nu erau suficienți, ca de obicei, pentru a acoperi suma convenită cu dogele venețian. În acel moment dogele propune cucerirea cetății Zara de pe coasta dalmată. Cruciații sunt scandalizați la auzul propunerii, deoarece Zara aparținea regelui maghiar care, de altfel, promisese să ofere sprijin cruciadei. Pontiful, de asemenea, se opune hotărât acestei idei. Cu toate acestea însă, armata cruciaților atacă Zara și o cucerește. Încolțește ideea ca cruciații să pună mâna pe comorile Bizanțului. În mijlocul acestor evenimente, își face apariția un personaj controversat: Alexios Angelos. Acesta era fiul basileului detrona, Isaac al II-lea Angelos, și cere ajutorul cruciaților. Acesta dorea eliberarea tatălui său și reinstaurarea lui pe tronul Imperiului. Alexios merge în Germania pentru a purta tratative cu Filip de Suabia, fiul lui Barbarossa și ginerele lui Isaac II Angelos. Alexios îi propune lui Philip să deturneze expediția cruciaților spre Constantinopol în vederea restabilirii tatălui său pe tron. Prințul inconștient îi face lui Filip promisiuni exorbitante. În schimbul serviciului adus lui și tatălui său, Alexios se obligă la plata a 200 000 mărci de argint, la unirea bisericii ortodoxe cu Biserica Romei și recunoașterea supremației papale, participarea la cruciadă cu 10 000 de oameni și la întreținerea permanentă în Palestina a unei armate de 500 de cavaleri. Cruciații veseliți de uriașele promisiuni fără acoperire ajung la Constantinopol și iau orașul cu asalt, detronându-l pe Alexios III Angelos. Acesta fuge din oraș împreună cu ultimii banii ai trezoreriei imperiale. La conducerea imperiului revine Isaac II Angelos împreună cu fiul său, Alexios, care era garantul îndeplinirii promisiunilor. Tot acest periplu militar, care a deturnat cruciada catolică împotriva ”schismaticilor” din Bizanț a scos la lumină însemnări importante istorice, despre valahii din Peninsula Balcanică.

Cronicarul Robert de Clari (Robert de Cléry) a fost un cavaler din regiunea franceză Picardia, cu o avere minoră, de circa 7 hectare în departamentul Somme. S-a născut pe la 1170 și a decedat imediat după moartea împăratului latin Henri de la Constantinopol, prin 12017. Ultimii ani și-a petrecut la mănăstirea Corbie. Poate, nu întâmplător, manuscrisul său despre peregrinările sale din Constantinopol și Balcani au ajuns în secolul XVII în Copenhaga, preluat de savantul Scavenius și dat spre păstrare Regelui danez Frederic al III-lea. Manuscrisul ajunge în biblioteca regală daneză și un savant Karl Hopf îl publică, dar cu greșeli și fără note. Contele Riant republică textul fără greșeli și cu note, la sfârșitul secolului XIX. Lumea științifică află că Robert de Clari a participat la Cruciada a IV-a, alături de seniorul său, contele Pierre din Amiens, și de fratele său Aleaumes de Clari și a redactat o cronică a evenimentelor în franceza medievală. Scrierea lui Robert asupra cruciadei este valoroasă prin aceea că oferă perspectiva unui vasal de rang inferior asupra evenimentelor, în vreme ce majoritatea celorlalți martori oculari, precum Villehardouin, aparțineau nobilimii de rang înalt. Descrierea oferită de Robert de Clari aduce în lumină anumite aspecte ale cruciadei care altminteri ar fi rămas total necunoscute. Cronicarul francez a fost impresionat de valahi, considerându-i cei mai viteji și puternici din Balcani. Parcă cita din Herodot? La început cavalerii cruciați latini se opuneau valahilor și le-au refuzat alianța, ca apoi după ce aceștia au ieșit de sub tutela Bizanțului să le accepte alianța sau măcar o politică de neutralitate. Lui Baoudouin de Flandra îngâmfarea i-a adus moartea într-o închisoare valahă controlată de țarul Asan (Robert de Clari, cei care au cucerit Constantinopolul, Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2005, pp. 4 – 7). Când interesele latine au primat, dintr-o dată valahii nu mai erau barbarii Balcanilor, ci mândri viteji ce stăpâneau un regat plin de bogății. Și atunci ca și astăzi viziunea politică și interesul schimba deseori perspectiva de abordare a diplomației.

Rolul important al vlahilor în noul stat reiese din scrierile lui Robert de Clari și ale altor autori occidentali, care se referă la noul stat sau la regiunile muntoase ca „Vlachia” până în anii 1250. Robert de Clari se referă în mod constant la Ioniță Caloian ca „Johans li Blaks,” (Ioan Valahul) ceea ce potrivit lui arăta fără nicio putință de tăgadă că Ioniță era vlah și nu bulgar. Francezii nu vorbesc de liderii bulgari ai imperiului valah, ci de cei valahi. Pe de altă parte, spre deosebire de Robert de Clari și de Geoffroi de Villehardouin, Henri de Valenciennes nici nu cunoaște etnonimul „bulgari” și amintește doar de vlahi („Blas”). Întrarea în istorie a valahilor s-a datorat aroganței împăratului Isaac Angelos al II-lea (1185-1195 și 1203 – 1204) față de păstorii rumâni, lucru care i-a fsot fatal.

Acesta dorea să se căsătorească cu fiica regelui maghiar Bela al III-lea (1172 – 1196), și pentru că își imagina o nuntă fastuoasă, pe care nu o putea acoperi cu banii din visterie, va lua hotărârea măririi birurilor supușilor lui. Noul impozit i-a afectat în primul rând pe crescătorii de animale, printre aceștia cei mai reprezentativi erau vlahii balcanici și bulgarii din zona Muntelui Haemus. Martor al evenimentelor a fost cronicarul Niketas Choniates Akominatos (1155 – 1215) care în lucrarea „Istoria" va prezenta cu lux de amănunte evenimentele provocate de megalomania împăratului bizantin. Pentru a aduce la cunoștiință împăratului nemulțumirea lor, vlahii și bulgarii vor trimite în anul 1185 o solie condusă de către frații Petru, de fapt Teodor și Ioan Asan, personalități marcante printre semenii lor. Aceștia nu sunt luați în seamă de împărat fiind umiliți și jigniți. Ioan Asan este chiar pălmuit din dispoziția împăratului, cererea lui fiind considerată un afront adus maiestății sale. Surprinzător este faptul că istoricul bizantin Choniates, martor ocular al răscoalei, prezintă în mod neutru evenimentele, chiar critic față de împărat: ''și pe sub mână, din lăcomie, a jefuit <Împăratul Isac II din dinastia Angelos> între altele și orașele din părțile dinspre Anhialos făcând în acest chip sieși și romeilor <grecii bizantini> neâmpăcați dușmani pe acei barbari ce locuiesc peste tot cuprinsul muntelui Haemus, și care înainte se numeau misi (altă veche denumire dată geto-dacilor), iară acum Vlahi se cheamă. Aceștia, bizuindu-se pe strâmtori și sumețindu-se în cetățile lor, de care foarte multe sunt și se înalță drepte pe stânci prăpăstioase și altădată s-au încumetat de a se împotrivi romeilor, dar atunci dându-li-se prilej binevenit, cum se zice că a fost dat lui Patrocle, cu răpirea turmelor și bântuirea lor, au făcut răscoală înfricoșată. Cei care au iscodit răul și au vânzolit între neamul, erau unul Petru și Asan, doi frați din aceeași seminție, care nevrând să facă începutul fără cuvânt, se înfățișează la împărat pe când acesta petrecea la Kypsella. Dânșii îi cer dreptul să fie oștiți alături de romei și prin carte împărătească să li se dea un loc de moșie cu venit puțin, din muntele Heamus: dar cererea lor fu respinsă, fiind dumnezeiasca putere mai presus de cea a omului. Deci văzându-se neluați în seamă, dânșii începură a cârti și pe când din nou stăruiau în cererea lor, au îndrăznit pe negândite să rostească chiar cuvinte care trădau războtirea și tot răul ce avea de gând să facă la întorsul acasă. Dintre amândoi cel mai cutezător și mai crud era Asan, care pedepsindu-se pentru neobrăzare a și fost pălmuit din porunca lui Ioan Sevastocratul (. . .) dar mulțimea de rele ce au făcut romeilor acești blestemați și nelegiuiți, cu ce cuvânt s-ar putea spune ?'' (după G.I.Brătianu). Întorși la semenii lor, umiliți și cu pata rușinii pe obrazul lor, Petru și Ioan Asan, convoacă la Târnovo, în Biserica Sf.Dumitru, întrunirea vlahilor și bulgarilor din zonă. Ioan Asan va chema „în limba lui părintească" (română) după cum consemnează Choniates, poporul la răscoală împotriva dominației bizantine.

Între timp, valahii s-au transformat din dușamii Bizanțului în inamicul principal al Imperiul Latin de Constantinopol, care dorea să le schimbe religia. Această schimbare se datorează în primul rând victoriei obținute de Ioniță asupra cruciaților în bătălia de la Adrianopol (14 aprilie 1205). Faptul că însuși împăratul Balduin a fost luat prizonier (el se va stinge de altfel într-o închisoare valahă – turnul din Târnovo) i-a propulsat pe vlahi în fruntea agendei politice a noii puteri, dându-i în același timp lui Ioniță statutul de conducător al unei mari puteri regionale. Ioniță și cumanii aliați, ne spune Robert de Clari, prădau pământurile stăpânite de împăratul latin Henric al Constantinopolului și și-au făcut tabără la vreo două mile distanță de armata împăratului. Auzind ei despre „Monseigneur Pierron de Braiechoel et de sa boine chevalerie," vlahii și cumanii („li Blak et li Commain") s-au hotărât să-i trimită soli invitându-l la o întâlnire și oferind ostateci pentru a garanta bunele lor intenții vizavi de Pierre de Bracheux și de oamenii săi. (Florin Curta – Imaginea valahilor la cronicarii Cruciadei a IV-a. Arheologia Moldovei, XXXVIII (2015), p. 25 – 68). Interesant este că atunci când valahii au intrat în conflict cu francii, Ioan Valahul auzind de vitejia cavalerului Pierre de Bracheux, l-a invitat pe acesta oferindui cale liberă în tabăra sa. Era o atitudine cavalerească pe care căpeteniile valahe le însușise. Aici între valahi și francezi are loc o discuție interesantă, care trebuie reținută. Pierre de Bracheux le spune valahilor că francii sunt urmașii troienilor care își au originile în Balcani (de la traci?) și s-au întors deci la strămoșii lor. Ioan Valahul care ieșise înainte cu "oameni de seamă din Vlahia" a fost impresionat de povestea francezului, care de altfel sublinia ceeea ce susținea cronicile france încă din secolul VII despre originea lor "troiană". Francezii subliniau ce spunea și Vergiliu în "Eneida" privind originea "troiană" a Romei și Occidentului în general. "Troia a fost a străbunilor noștri", deci am venit să cucerim pământurilor care au fost ale noastre. În acest context valahii arată că ei cunoșteau "vicleșugul" prin care a căzut Troia. S-au despărțit în pace, dar nu peste mult timp Ioan Valahul atacă orașul Salenike (Salonic) al marchizului francez. Interesant că Ioan Valahul visează că e străpuns de Sf. Dimitrie cu o suliță și moare. Moaștele sfântului izvorau atunci ca și acum mir și miresme binemirositoare. După moartea lui Ioan Valahul vine rege Burus (cu nume

trac?) care slavii îi spuneau Borilă. Regatul Valahiei este condus de Ioan Burus, conform cronicii lui Clari:”Acest Burus a fost apoi regele Vlahiei și avea o fată foarte frumoasă. Împăratul Henri de la Constantinopol, al cărui frate Baufdouin murise în prizoneriat la valahi, se sfătuiește cu baronii care îi cer să se căsătorească cu fata lui Ioan Burus, regele Valahiei. ”Iară împăratul a răspuns că nevastă de neam așa neînsemnat niciodată n-o să-și ia. Iar baronii i-au zis: – Măria voastră, ba așa veți face! Noi vă povățuim să vă înțelegeți cu ei, căci sunt oamenii cei mai tari și cei mai temuți din împărăție și de pe pământ.” (parcă vorbea Herodot în ”Istoriile” sale despre vitejia tracilor). Împăratul Henri a trimis soli cu daruri bogate în țara sălbatică a lui Burus, iar regele valahilor a acceptat ”cu bucurie” că ”își va trimite fata la împărat”. Regele valah a trimis fata cu zestre pe ”dobitoace de povoară” cu aur, argint, țesături de mătase și odoare scumpe. Și nu era ”dobitoc care să nu fie acoperit cu brocart purpuriu”. Împăratul cu baronii i-au ieșit în întîmpinare domniței la Constantinopol. ”Apoi s-a însurat împăratul cu ea”. Apoi ”nu a trecut multă vreme și împăratul a fost chemat la Salenike pentru a-l încorona pe fiul marchizului ca rege și împăratul s-a dus acolo. Și după ce l-a încoronat pe fiul marchizului, s-a îmbolnăvit și a murit acolo și mare păcat a fost și mare jale”. (Robert de Clari, op. cit. pp. 171-173). Robert de Clari nu ne mai spune ce s-a întâmplat cu fata regelui valah Burus, după moartea împăratului latin. Pe baza cronicii franceze putem susține că întemeierea primei Țări Românești medievale a fost formațiunea statală a lui Ioan Valahul de la începutul secolului XIII în Munții Balcani, apoi s-a întemeiat Țara Românească de la nord de Dunăre, având capitala la Curtea de Argeș, din preajma anului 1330. Faptul că un rege valah își dădu-se fata mireasă împăratului latin al Constantinopolului arată forța și importanța valahilor în Peninsula Balcanică la începutul secolului XIII și rolul major al acestora în ecuația diplomatică internațională de atunci, pentru a aduce pacea în imperiul bizantin devenit latin în urma cruciadei a patra.

Ionuț Țene

30-04-2024

Editorial (https://www.napocanews.ro/category/editorial) *bizant (https://www.napocanews.ro/tag/bizant), cronica (https://www.napocanews.ro/tag/cronica), napocanews (https://www.napocanews.ro/tag/napocanews), robert clari (https://www.napocanews.ro/tag/robert-clari), secolul XIII (https://www.napocanews.ro/tag/secolul-xiii), valahi (https://www.napocanews.ro/tag/valahi)*

Preot creat de Inteligența Artificială, „concediat” după numai o zi pentru răspunsurile și sfaturile date enoriașilor unei biserici din America (https://www.napocanews.ro/2024/04/preot-creat-de-inteligenta-artificiala-concediat-dupa-numai-o-zi-pentru-raspunsurile-si-sfaturile-date-enoriasilor-unei-biserici-din-america.html)

TOP 5 destinații ideale pentru plajă și relaxare din Egipt (https://www.napocanews.ro/2024/04/top-5-destinatii-ideale-pentru-plaja-si-relaxare-din-egipt.html)

Comentati

- Name (required)

  Your Name

- Mail (required)

  Your Email

- Website

  Your Website

Your Comment Here...

Submit Comment

Caută în site

Search

Categorii

Administratie (https://www.napocanews.ro/category/social)

Cultura (https://www.napocanews.ro/category/cultura-2)

Economie (https://www.napocanews.ro/category/economie)

Editorial (https://www.napocanews.ro/category/editorial)

Evenimente (https://www.napocanews.ro/category/evenimente-2)

Externe (https://www.napocanews.ro/category/externe)

General (https://www.napocanews.ro/category/eveniment)

Lifestyle (https://www.napocanews.ro/category/lifestyle)

Monden (https://www.napocanews.ro/category/monden)

Politica (https://www.napocanews.ro/category/politica)

Spiritualitate (https://www.napocanews.ro/category/spiritualitate)

Sport (https://www.napocanews.ro/category/a-sport)

Stirea zilei (https://www.napocanews.ro/category/stirea-zilei)

Ultimele Stiri

Poemul Zilei: Armindeni (https://www.napocanews.ro/2024/05/poemul-zilei-armindeni.html)

Polițisti de frontieră înjunghiați de imigranți. Welcome in UE! (https://www.napocanews.ro/2024/05/politisti-de-frontiera-injunghiati-de-imigranti-welcome-in-ue.html)

Ce semnificație are 1 mai muncitoresc și de ce este sărbătorit și în prezent? Ascultă cântecul (Video) (https://www.napocanews.ro/2024/05/ce-semnificatie-are-1-mai-muncitoresc-si-de-ce-este-sarbatorit-si-in-prezent-asculta-cantecul-video.html)

Pr. Stelian Tofană invită la reflecție: Unde este adevăratul meu loc în „Tabloul patimilor" (https://www.napocanews.ro/2024/05/pr-stelian-tofana-invita-la-reflectie-unde-este-adevaratul-meu-loc-in-tabloul-patimilor.html)

Diana Șoșoacă intră în cursa pentru Primăria Capitalei. Biroul Electoral i-a admis candidatura. București de dume și Piedone (https://www.napocanews.ro/2024/05/diana-sosoaca-intra-in-cursa-pentru-primaria-capitalei-biroul-electoral-i-a-admis-candidatura-bucuresti-de-dume-si-piedone.html)

Parteneri - R3Media.ro

Pr. Ciprian Mega, la Moscova: Vă rog să-i transmiteți d-lui Medvedev că românii nu doar că sunt o națiune, dar sunt un popor vechi, teafăr de multă vreme în conștiința europeană / Despre Ciolacu: Chip cu privirea tâmpă (https://r3media.ro/pr-ciprian-mega-la-moscova-medvedev-romanii-sunt-o-natiune-popor-vechi-ciolacu-tamp/)

Părintele Ciprian Mega, aflat la Festivalul de Film de la Moscova, a oferit primele declarații în calitate de regizor al…

Read more » (https://r3media.ro/pr-ciprian-mega-la-moscova-medvedev-romanii-sunt-o-natiune-popor-vechi-ciolacu-tamp/)

Source: Arhive PARTENER | R3media | Published: 23-04-2024 - 21:33

Acuzele serviciilor ucrainene la adresa AUR, doar o perdea de fum cu care să acopere o știre reală? Imaginile scandaloase pe care Ucraina nu a vrut să le vedem (https://r3media.ro/acuzele-serviciilor-ucrainene-la-adresa-aur-doar-o-perdea-de-fum-cu-care-sa-acopere-o-stire-reala-imaginile-scandaloase-pe-care-ucraina-nu-a-vrut-sa-le-vedem/)

Partidul AUR este acuzat de „surse” din cadrul serviciilor secrete ucrainene că ar pregăti „provocări” împotriva Ucrainei, anunță News.ro, citând…

Read more » (https://r3media.ro/acuzele-serviciilor-ucrainene-la-adresa-aur-doar-o-perdea-de-fum-cu-care-sa-acopere-o-stire-reala-imaginile-scandaloase-pe-care-ucraina-nu-a-vrut-sa-le-vedem/)

Source: Arhive PARTENER | R3media | Published: 21-04-2024 - 18:59

